

×
×
×
Gemeente
Amsterdam

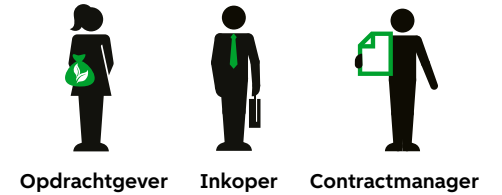
Duurzaam inkopen voor Amsterdam

Handelingskader voor opdrachtgevers en lead buyers

Wegwijzer

Waar vind ik wat voor mijn rol belangrijk is?

> *Achtergrond en doel van het kader*

> *Belang van de rol opdrachtgevers in het tot stand komen duurzame inkoop*

> *Inzicht duurzaamheidsdoelstellingen gemeente Amsterdam*

> *Gaat in op hoe je beleidsdoelstellingen kunt vertalen naar duurzame inkooptrajecten*

- 3.1 Inleiding
- 3.2 Amsterdam stuurt op vijf duurzame inkoopdoelstellingen
- 3.3 Sturende aangenomen moties en initiatiefvoorstellen
- 3.4 Sturende ambtelijke besluiten

1 Doel handelingskader

1.1 Doel

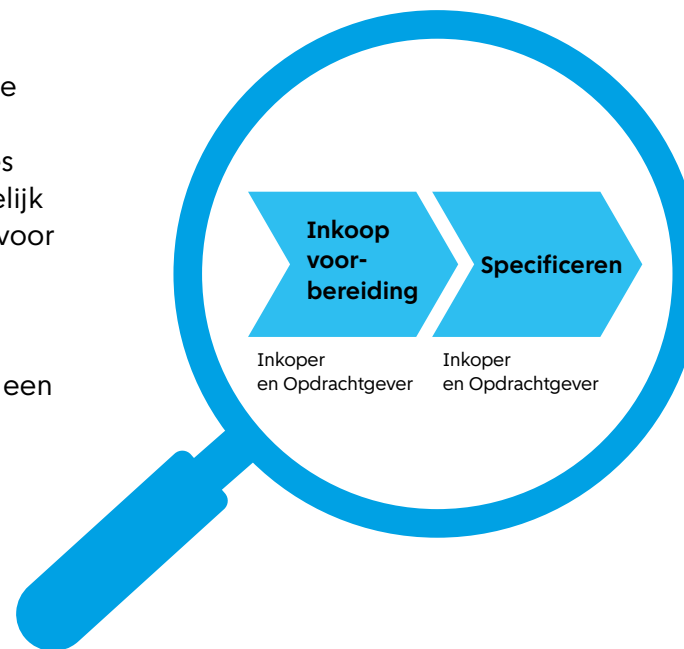
Dit handelingskader is bedoeld voor opdrachtgevers, inkopers of andere medewerkers die betrokken zijn bij inkoopprocedures en aanbestedingen. Het kader biedt praktische handvatten voor het vertalen van de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente naar inkooptrajecten. Zo kan het kader opdrachtgevers helpen met het bepalen van de juiste duurzame ambities voor een project en inkopers met de vertaling van deze ambities naar eisen en wensen. Dit kader geeft namelijk inzicht in welke doelstellingen kansrijk zijn voor specifieke productgroepen en geeft voorbeelden van duurzame indicatoren die meegenomen kunnen worden in de aanbestedingsstukken. Het handelingskader is een verdere uitwerking van het beleidsstuk Inkopen met Invloed voor wat betreft het thema duurzaamheid.

Naast dit handelingskader wordt er ook gewerkt aan categorie specifieke kaders. Zodra deze beschikbaar zijn, zijn ze te vinden op de intranet pagina van TDO.

Dit handelingskader werkt nauw samen met het Programma Duurzame Organisatie die zich vooral richt op de opdrachtgevende kant van de organisatie.

1.2 Inkoopproces

Dit kader is vooral gericht op de eerste fases van het inkoopproces, waarin de inkoop wordt voorbereid en de contractstukken worden opgesteld.

Dit handelingskader (met name hoofdstuk 3 en 4) wordt meerdere keren per jaar geüpdatet. Loop je ergens tegenaan bij het gebruik van dit document laat het dan weten aan TDO via duurzaaminkopen@amsterdam.nl, zodat dit meegenomen kan worden in de volgende versie.

”Dit kader biedt praktische handvatten voor het vertalen van de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente naar inkooptrajecten.”

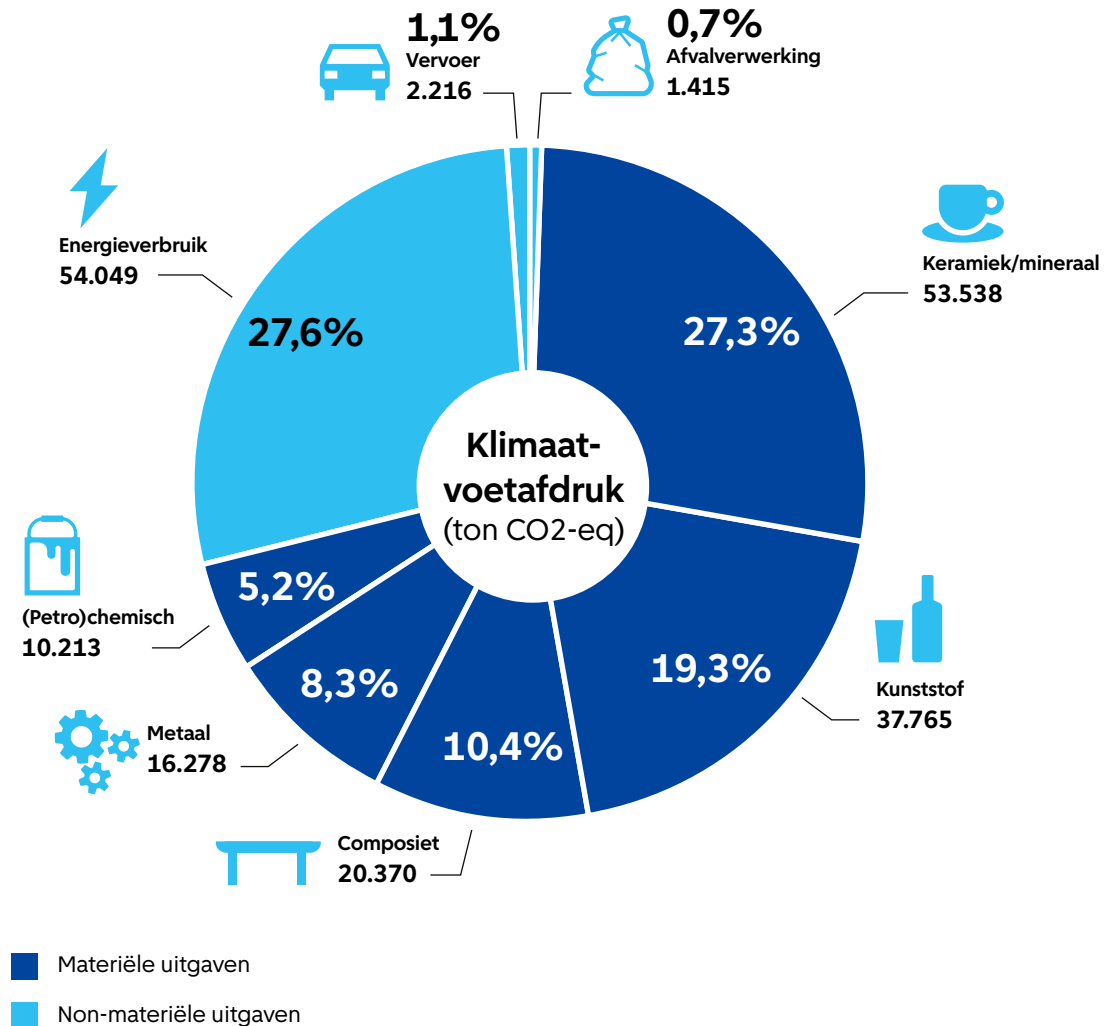
1.3 Achtergrond

De gemeenteraad heeft de ambities voor Amsterdam scherp gesteld. Amsterdam streeft ernaar om de groene koploper van Nederland en Europa te worden. De gemeente wil de verduurzaming in de stad versnellen door een daadkrachtige samenwerking met Amsterdammers, bedrijven, maatschappelijke partijen en kennisinstellingen te bewerkstelligen. Met een inkoopbudget van ruim €2,8 miljard per jaar moeten we het verschil maken. Het is daarom van belang dat we dit bedrag enerzijds gebruiken om onze eigen organisatie in brede zin te verduurzamen en anderzijds als hefboom te gebruiken richting de markt voor een duurzame economie. Het uitgangspunt, dat volgt uit het coalitieakkoord 2022 – 2026, is dan ook dat bij alle inkooptrajecten van de gemeente Amsterdam duurzaamheid wordt meegenomen. Dit handelingskader helpt bij het vormgeven van deze ambitie.

1.3.1 De impact van inkoop

Alle uitstootbronnen van de gemeente hebben uiteindelijk te maken met inkoop. Uit een klimaatanalyse die is gedaan door de Green office blijkt dat 2/3e van de uitstoot van de gemeente is te herleiden naar de inkoop van materialen. Materialen behoeven namelijk doorgaans een intensief productieproces waarbij veel uitstoot vrijkomt. De rest van de uitstoot is te wijten aan het energieverbruik, vervoer en de afvalverwerking van de gemeente.

Klimaatvoetafdruk (Scope 1, 2 en 3) van de Gemeente Amsterdam in 2019 (Green Office, 2022)

2 Duurzaam opdrachtgeverschap

Grootschalige duurzame verandering ontstaat alleen bij een stevige ambitie vanuit de politieke leiding, met een goede uitwerking in het beleid, een heldere doorvertaling door opdrachtgevers en ten slotte een goede inkoop en uitvoering (inclusief contractmanagement). De gehele organisatie moet dus betrokken worden om serieuze impact te kunnen realiseren. Opdrachtgevers hebben een belangrijke rol als het gaat om het realiseren van een duurzame inkoop.¹

Geef als opdrachtgever in iedere relevante opdracht dus een duidelijke duurzame ambitie mee. Het is belangrijk dat bij de totstandkoming van de investeringsvoorstellen er al rekening is gehouden met deze duurzame ambitie. Paragraaf 4.2. kan je helpen bij het bepalen van de ambities.

Ben je inkoper en heb je geen duidelijke duurzame ambitie meegekregen? Vraag dan aan de opdrachtgever aan de **start** van het project wat de duurzame ambitie is en hoe de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente een plek moeten gaan krijgen binnen het inkooptraject.

2.1 Klimaatvoetdruk per Opdrachtgever directie

De opdrachtgevende directies Grond en Ontwikkeling, Stadswerken en Facilitair bureau dragen samen voor 90% bij aan de klimaatvoetafdruk van de gemeente. Het is voor deze directies dus extra belangrijk om duurzaam inkoop hoog op de agenda te zetten.

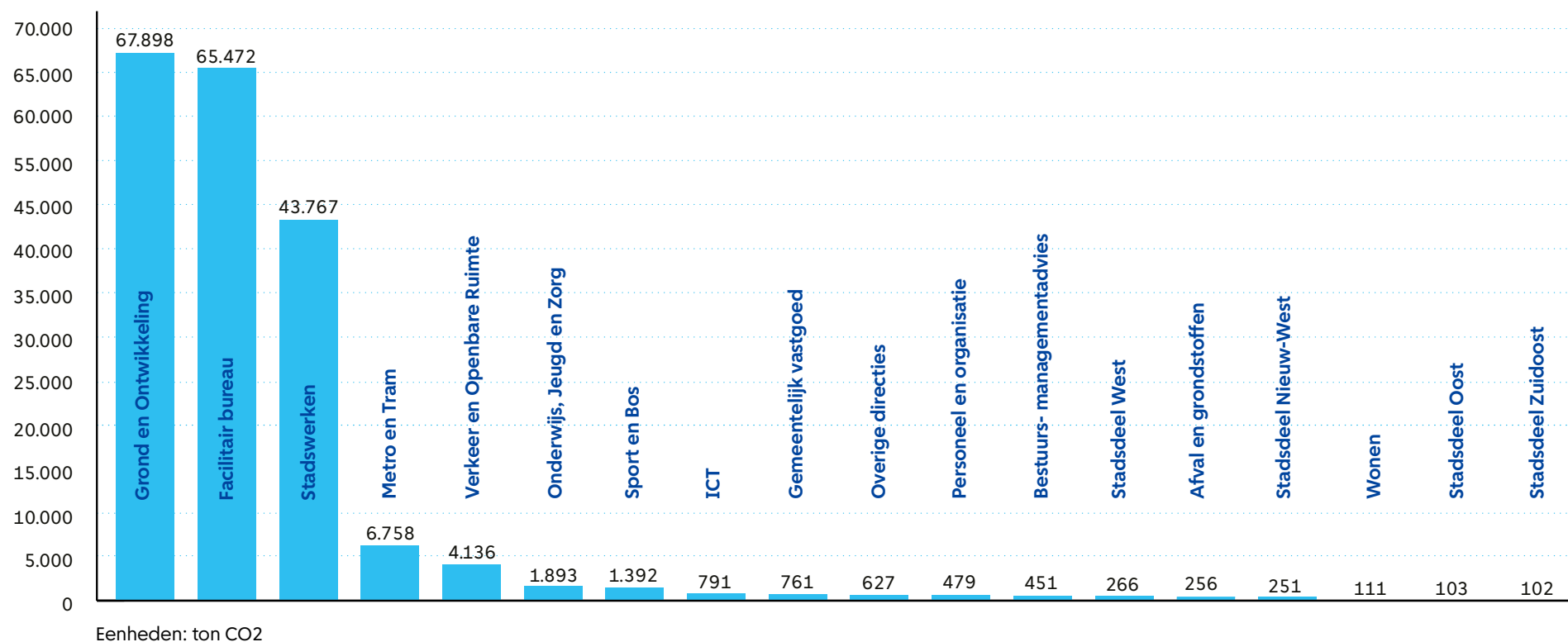
Ter info; in dit onderzoek van de Green Office zijn tien emissiecategorieën in kaart zijn gebracht. Het is niet mogelijk gebleken om de emissies door weggelekte koelvloeistoffen, bouwafval en externe hosting in kaart te brengen omdat er onvoldoende data beschikbaar was. De focus van dit onderzoek ligt op de ingebedde emissies van materialen.

Sommige niet-materiële scope 3 emissies (zoals emissies tijdens bouwprocessen) of vervoersbewegingen van diensten zijn niet binnen de scope van dit onderzoek meegenomen.

”Geef als opdrachtgever in iedere relevante opdracht een duidelijke duurzame ambitie mee.”

Klimaatvoetafdruk (Scope 1, 2 en 3) per Opdrachtgevende directie van de Gemeente Amsterdam in 2019 (Green Office, 2022)

2.2 Advies

Twijfel je nog over welke duurzaamheidskansen jouw traject met zich mee brengt? Of hoe beleidskaders met betrekking tot duurzaamheid expliciet te maken zijn? Neem dan contact op met Team Duurzaam Opdrachtgeven en Inkopen (TDO):

3 Beleidskaders

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de verschillende duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente Amsterdam en relevante aangenomen moties en besluiten. Het is van belang om deze goed te kennen zodat een juiste vertaling gemaakt kan worden naar de contractstukken.

3.2 Amsterdam stuurt op vijf duurzame inkoopdoelstellingen

Amsterdam heeft grote ambities als het gaat om duurzaamheid. Niet alleen voor de stad, maar ook voor de eigen organisatie. In 2030 wil Amsterdam een volledig duurzame gemeentelijke organisatie zijn.² De vijf duurzame inkoopdoelstellingen van de gemeente Amsterdam zijn: Maximaal energiezuinig, Uitstootvrij, CO2-neutraal, Circulair en Klimaatadaptatie.³

Voor het scherp stellen van je doelen en het formuleren van minimumeisen, gunningscriteria en KPI's is het belangrijk om inzicht te hebben in wanneer welke doelstelling relevant is.

1 **Maximaal energiezuinig⁴**

2 **Uitstootvrij⁵**

3 **CO2-neutraal⁶**

4 **Circulair⁷**

5 **Klimaatadaptatie⁸**

3.3 Sturende aangenomen moties en initiatiefvoorstellen

3.3.1 Categorie overstijgend

1 **Single use plastic⁹**

2 **Right to repair¹⁰**

3.3.2 Categorie specifiek

1 **Actieplan groene ICT¹¹**

2 **Duurzaam vervoer¹²**

”TDO kan je helpen met het maken van de juiste vertaling van de duurzaamheidsdoelstellingen naar de contractstukken.”

3.4 Sturende ambtelijke besluiten

3.4.1 CO2-prestatieladder

Sinds 1 januari 2022 is het uitvragen van de CO2-prestatieladder een leidend principe voor aanbestedingen in het fysieke domein. De CO2-prestatieladder wordt als standaard gunningscriterium gehanteerd voor:

1. Werken bij
 - meervoudig onderhandse aanbestedingsprocedures
 - nationale aanbestedingsprocedures
 - Europese aanbestedingsprocedures
2. Diensten en leveringen bij
 - Europese aanbestedingsprocedures

Zie de [intranetpagina](#) van inkoop fysiek voor de verdere toelichting en de standaard teksten met betrekking tot de CO2-prestatieladder. Via deze link is (onder andere) ook de EMVI-gids terug te vinden als algemeen handvat voor het toepassen van gunningscriteria binnen inkoop fysiek.

4 Instrumentarium Duurzaam inkopen

Dit hoofdstuk gaat in op hoe je de duurzaamheidsdoelstellingen kunt vertalen naar duurzame inkooptrajecten.

4.1 Instrumentarium bij de totstandkoming van categorieplannen en inkoopstrategieën

Als ambtelijk opdrachtgever c.q. budgetverantwoordelijke is het van belang om je ambities en doelstellingen in kaart te brengen en de inkoopbehoefte te minimaliseren; niet inkopen is immers de meest concrete bijdrage aan een duurzame economie.

Het bepalen van de ambities voor een project kan op basis van het maken van een analyse van kansrijkheid en impact van de verschillende duurzaamheidsdoelstellingen, zie hiervoor ook [paragraaf 4.1.2](#). Door vooraf ambities te bepalen en een heldere prioritering van duurzame strategieën op te stellen geef je

richting aan een project. Zorg dat de ambitie wordt vastgehouden in het gehele inkooptraject door deze te vertalen naar doelstellingen en resultaten (bijv. selectiecriteria, gunningscriteria en eisen); toets deze vervolgens (door middel van bijvoorbeeld een marktconsultatie) met marktpartijen.

Relatie met een ambitiewebsessie

In een ambitiewebsessie worden ook de ambities voor de andere beleidsthema's (Gezond, Inclusie en Diversiteit, Innovatie, Regionaal en MKB en Sociaal) bepaald. In deze sessie wordt, naast een cijfer voor de andere beleidsthema's, slechts één cijfer gegeven aan het thema duurzaamheid in zijn geheel. In [paragraaf 4.1.2](#) gaan we in op wat realistische ambities zijn per duurzaamheidsdoelstelling. Dit is dus een verdere concretisering van de output van je ambitiewebsessie binnen het thema duurzaamheid.

4.1.1 Ambitieniveau bepalen

We werken met de volgende ambitieniveaus:

- 1. Basis
- 2. Significant
- 3. Ambitius

De ambitieniveaus kun je als 'cumulatief' zien. Kies je voor ambitieniveau 2 dan neem je ook de kaders van ambitieniveau 1 mee (voor zover deze niet met elkaar conflicteren). Hetzelfde geldt bij de keuze van niveau 3, in dat geval neem je de kaders van niveau 1 en 2 mee.

Het uitgangspunt is dat er altijd minimaal ambitieniveau 1 wordt toegepast. Doe je dit niet? Dan dien je dit toe te lichten in de inkoopstrategie volgens het past toe of leg uit principe.

”Het bepalen van de ambities voor een project kan op basis van het maken van een analyse van kansrijkheid en impact van de verschillende duurzaamheidsdoelstellingen.”

Toelichting verschillende ambitieniveaus

Ambitieniveau **Basis 1**

Context

Uitsluiten van niet-duurzame producten, diensten en werken. Minimale prestaties; inzicht in de effecten op het thema; minimumeisen uit de MVI- criteria tool.

Type criteria

- Minimumeisen
- Geschiktheidseisen
- Selectiecriteria
- Contracteisen

Ambitieniveau **Significant 2**

Context

Aanmoedigen van duurzame producten, diensten en werken om significante duurzaamheidswinst te maken; stellen van concrete verbeterdoelstellingen.

Type criteria

- Aangescherpte (Basisniveau 1 + aanmoediging duurzame producten) minimumeisen
- Aangescherpte geschiktheidseisen (Basisniveau 1 + aanmoediging duurzame producten)
- Aangescherpte selectiecriteria
- Gunningscriteria
- Aangescherpte contracteisen (Basisniveau 1 + aanmoediging duurzame producten)
- Contractafspraken voor realiseren meer impact

Ambitieniveau **Ambitieuw 3**

Context

Meest haalbare bereiken volgens de state of the art op het thema om zo laag mogelijke negatieve belasting of zo hoog mogelijke positieve bijdrage te leveren en het stimuleren van nieuwe oplossingen en waar mogelijk innovaties.

Type criteria

- Functioneel specificeren: Functionele en ambitieuze minimumeisen
- Ambitieuze gunningscriteria + significante weging duurzaamheid
- Ambitieuze contractbepalingen
- Contractafspraken voor realiseren meer impact

4.1.2 Kansrijkheid duurzaamheid binnen productgroepen

In onderstaand schema is voor een aantal productgroepen aangegeven wat realistische ambitieniveaus zijn, dit is bepaald door verschillende duurzaamheidsexperts binnen de gemeente en is geverifieerd middels een

externe toetsing. Dit schema is bedoeld om richting te geven in een traject (op welke doelstellingen moeten we ons focussen en hoe ambitieus moeten we hierop inzetten?) en kan opdrachtgevers helpen bij het bepalen van de ambities voor een project.

Vind je het nog onduidelijk hoe je de tabel precies kunt inzetten? Neem dan contact op met TDO of de vakgroep fysiek.

[Uitwerking ambitieniveaus Vervoers-transportbewegingen - uitstootvrij.](#)¹³

Realistische ambitieniveaus per duurzaamheidsdoelstelling voor een aantal productgroepen

Productgroep	 Maximaal energiezuinig	 Uitstootvrij	 CO2-neutraal	 Circulair	 Klimaat-adaptatie
Textiel Bedrijfskleding	1	2	3	3	n.v.t.
ICT Hardware	3	2	3	3	n.v.t.
ICT Software	3	1	3	1	n.v.t.
Kantoorinrichting Meubilair	1	2	3	3	n.v.t.
Schoonmaak	1	2	2	2	n.v.t.
Catering Food&drank automaten bedrijfsrestaurant	1	3	3	2	n.v.t.
Vaar/voertuigen Afvalwagens Electrotrucs Dienstauto's Etc.	2	3	3	3	n.v.t.
Vervoers-/transportbewegingen Buitenlandse dienstreizen Goederenvervoer Contract en doelgroepenvervoer Transportdiensten (taxi en post)	2	3	3	3	n.v.t.

Productgroep	 Maximaal energiezuinig	 Uitstootvrij	 CO2-neutraal	 Circulair	 Klimaat-adaptatie
Energie Elektriciteit, gas, warmte Brandstof	3	3	3	Elektriciteit 1 Gas/fossiel 3	n.v.t.
Alternatieve energiebronnen zonnepanelen, windturbines, warmtenetten	3	3	3	3	2 (koppelpotentie groene daken)
Inhuur personeel¹⁴ Ingenieursdiensten Uitzendkrachten Etc.	n.v.t.	3	2 (organisatie- impact ON)	n.v.t.	n.v.t.
Sociaal- maatschappelijke dienstverlening	1	3	2	1	n.v.t.
Aanschaf producten	1	2	3	3	n.v.t.
Groen	2	2	2	2	n.v.t.
Verhardingen	2	3	3	2	2
Straatmeubilair	2	1	2	2	n.v.t.
Verkeersregelinstallaties & verkeerinstallatiesystemen	2	1	2	3	n.v.t.
Openbare verlichting	2	1	2	3	n.v.t.
Civiele constructies	2	2	3	1	n.v.t.
Tunnels	2	3	2	1	n.v.t.
Utiliteitsbouw	2	2	3	3	2
Afval & grondstoffen Bedrijfsafval Stadsafval	2	2	3	3	n.v.t.

4.2 Concretiseren van duurzaamheidsdoelstellingen in je project

Nu je inzicht hebt in de verschillende ambitieniveaus en welk niveau passend is voor je project is het tijd om hieraan invulling te gaan geven. In deze paragraaf worden voorbeelden gegeven van indicatoren en criteria waaraan je kunt denken per niveau.

4.2.1 Ambitieniveau 1

Op het basisniveau wordt er in het project niveau 1 van de landelijke MVI-criteria (<https://www.mvicriteria.nl/nl>) aangehouden of worden vergelijkbare criteria gesteld.

4.2.2 Ambitieniveau 2

Op ambitieniveau 2 moedigen we duurzame producten, diensten en werken aan om zo significante duurzaamheidswinst te maken. Op dit niveau wordt er in het project in ieder geval niveau 1 en 2 van de landelijke MVI-criteria (<https://www.mvicriteria.nl/nl>) aangehouden of worden vergelijkbare criteria gesteld.

Voor zover het niet in de MVI-criteria tool aan bod komt kan op dit niveau ook gedacht worden aan de beprijzing van de negatieve effecten zoals het opnemen van een CO2-prijs, het koppelen van een prijs aan grondstoffen die wij als 'gratis' zijn gaan zien zoals water, maar ook het koppelen van baten aan positieve effecten zoals bijvoorbeeld op biodiversiteit.

De schema's op de volgende pagina's geven een overzicht van mogelijke indicatoren en manieren om dit uit te vragen per duurzaamheidsdoelstelling. Voor verdere concretisering: neem contact op met duurzaaminkopen@amsterdam.nl of voor aanbestedingen van Lead Buyer Fysiek met duurzaaminkopenFysiek.Ib@amsterdam.nl.

”Zorg dat de ambitie wordt vastgehouden in het gehele inkooptraject.”

Mogelijke indicatoren en criteria per duurzaamheidsdoelstelling

Maximaal energiezuinig

Indicatoren

- Energieverbruik in kWh's
- Energieopwekking in kWh's
- Netto energieresultaat in kWh's

Uitvragen

- Energieverbruik van de apparatuur van de geleverde dienst.
- Energieopwek binnen de scope van de dienst
- % energiebesparing per jaar ten opzichte van nulmeting

Middel

- Software voor bijhouden energievraag en/of opwek
- Vermogen geleverde producten (in bedrijf en standby)
- Berekening Energieverbruik.
- LCA-berekening (bijvoorbeeld MKI-berekening)

Uitstootvrij

Indicatoren

- Fijnstofuitstoot (PM10 en PM2,5)
- Stikstofdioxide uitstoot (NO2)

Uitvragen

- % uitstootvrije voertuigen of (mobiele) werktuigen / (stationaire) machines t.b.v. de uitvoering van de opdracht
- Het uitsluiten van fossiel aangedreven stationaire machines zoals aggregaten of lichtmasten

Middel

- Eisen en gunningscriteria
- Gunningsaspect "slim & schoon"¹⁵: focus op minimaliseren van bouwverkeer in combinatie met zo schoon mogelijk bouwverkeer

CO2-neutraal

Indicatoren

- Uitgestoten CO2-eq -> uitgesplitst over de verschillende scopes van het GHG-protocol
- Gecompenseerde CO2-eq

Uitvragen

- CO2-emissies van de bedrijfsvoering van de inschrijver
- CO2-emissies van de geleverde producten over de gehele productieketen (materiaal- en energiegebruik van goudstofwinning en productie)
- CO2-emissies van het product tijdens de gebruiksfase (sturing op functionele eenheid -> bijv. een lamp kan meer energie verbruiken maar een groter oppervlakte verlichten. Het gaat dan om energie per licht in de ruimte)

Middel

- CO2-berekening op basis van de CO2-emissiefactoren
- Gunnen op basis van ambitieniveau CO2-prestatieladder
- CO2-beprijzing
- LCA-berekening (bijvoorbeeld MKI-berekening)
- Fysiek: gunningsaspect "slim & schoon": focus op minimaliseren van bouwverkeer in combinatie met zo schoon mogelijk bouwverkeer

Mogelijke indicatoren en criteria per duurzaamheidsdoelstelling

Circulariteit

Indicatoren

- % primaire materialen (input in kg).
- % secundaire of biobased gebruikte materialen (input in kg)
- % vrijgekomen/sloop/afvalmaterialen zonder herbestemming (output in kg)
- % materialen met bestemming hergebruik (output in kg)
- Jaren levensduurverlenging van producten en/of onderdelen

Uitvragen

- Totaal gewicht geleverde materialen (aantallen)
- Gewichten en compositie van producten (samenstellingsetiket, grondstoffenpaspoort, etc.)
- % hergebruikte producten/ onderdelen
- % toegepast gerecycled materiaal
- % toegepast biobased materiaal
- Levensduur (monitoren in contractfase)
- Afspraken over retouname producten/ materialen na einde levensduur
- Losmaakbaarheid

Middel

- Materialenpaspoort
- Toepassen van materiaalstroomanalyse in contractfase
- Afvalrekening
- LCA-berekening (bijvoorbeeld MKI-berekening)

”Om ervoor te zorgen dat er voor inschrijvers ruimte blijft om nieuwe oplossingen aan te dragen is het van belang om functioneel te specificeren.”

4.2.3 Ambitieniveau 3

Op ambitieniveau 3 dagen we, bovenop wat we uitvragen op niveau 2, de markt uit om maximale impact te maken of om tot vernieuwende oplossingen te komen. Het gaat dus om het uitvragen van de meest duurzame oplossingen (state of the art op het thema) maar ook, indien mogelijk, om het in staat stellen van de markt om met nieuwe oplossingen te komen, zoals bijvoorbeeld is gebeurd bij het Programma Bruggen en Kademuren.

Om ervoor te zorgen dat er voor inschrijvers ruimte blijft om nieuwe oplossingen aan te dragen is het van belang om functioneel te specificeren. Functioneel specificeren is een wijze van beschrijven waaraan een product, dienst of oplossing moet voldoen, zónder dat dit de vrijheid van leveranciers inperkt om met innovatieve ideeën te komen. Functioneel specificeren biedt zo de ruimte aan de markt voor innovatieve duurzame oplossingen. Functioneel specificeren is niet iets wat enkel bij ambitieniveau 3 dient te worden toegepast maar ook geschikt kan zijn bij niveau 2 om de meest duurzame oplossing te kunnen selecteren.

4.3 Contractafspraken

Het is belangrijk om goed na te denken over de duur van het contract. Hoe ambitieuzer je doelstellingen, hoe meer er van de markt gevraagd wordt en hoe meer ruimte er moet worden gegeven om gedane investeringen terug te kunnen verdienen. In een contract van twee of vier jaar is het bijvoorbeeld vaak niet mogelijk om investeringen terug te verdienen, denk bijvoorbeeld aan de aanschaf van emissieloos materieel. In een contract van acht tot tien jaar zijn de mogelijkheden hiervoor veel beter.

Daarnaast is het ook van belang dat een contract voldoende ruimte biedt voor innovatie. Het contract moet niet zo dichtgetimmerd zijn dat elke verandering meteen tot een wezenlijke wijziging leidt. Laat je hierin bij twijfel adviseren door de duurzaamheidsteams en een jurist.

Tips voor het contract:

- Zorg dat de gemaakte afspraken en ambities uit de offerte daadwerkelijk in het contract worden opgenomen. Borg de contractafspraken middels kritische prestatie indicatoren (KPI's)
- Neem een ontwikkeltraject op in het contract, zoals jaarlijks de KPI's met de leverancier nalopen, de afspraak om tweejaarlijks nieuwe innovaties door te voeren of om nieuwe modules toe te voegen aan het contract
- Bouw een langetermijncontract op in een basisduur en neem opties op tot verlenging. Benoem de intentie van het langetermijncontract en benoem de gronden waarop een contract niet verlengd of zelfs opgebroken zal worden. Een mooie grond om contracten wel of niet te verlengen is het presteren op vooraf samen vastgestelde duurzame KPI's
- Zorg dat het contract voldoende ruimte biedt voor duurzame innovaties

4.3.1 Rapportages

Om te kunnen monitoren hoe de opdrachtnemer het doet op het gebied van duurzaamheid is het van belang om bepaalde data op te vragen in een jaarlijkse rapportage. Samen met de KPI's die in [paragraaf 4.3.2](#) staan geeft dit inzicht in de klimaatbelasting van het contract en in hoeverre het contract op koers is om te voldoen aan de duurzaamheidsdoelstellingen. Op de volgende pagina zie je een overzicht van de verschillende rapportages die we per doelstelling uitvragen en artikelen die je hiervoor kunt opnemen in je contract.

Het is goed om in een algemeen artikel toe te voegen dat de eerste rapportageplicht 12 maanden na aanvang van de Overeenkomst is.

”Zorg dat de gemaakte afspraken en ambities uit de offerte daadwerkelijk in het contract worden opgenomen. Borg de contractafspraken middels kritische prestatie indicatoren (KPI's).”

Rapportageverplichtingen per duurzaamheidsdoelstelling

Maximaal energiezuinig

Beschrijving

Energieverbruik van de geleverde dienst/werk/levering

Beschrijving

Energieopwekking binnen de scope van de dienst/werk/levering

Rapporteren

Energieverbruik in kWh's

Rapporteren

Percentage duurzame energie

Artikel opnemen in contract

Opdrachtnemer rapporteert jaarlijks aan Opdrachtgever over het energieverbruik van de voorgaande 12 maanden in kWh's van de uitvoering van de Overeenkomst

Artikel opnemen in contract

Opdrachtnemer rapporteert jaarlijks aan Opdrachtgever over het percentage duurzame energie die is ingezet in de voorgaande 12 maanden in het kader van de Opdracht

Uitstootvrij

Beschrijving

Uitstootvrij betekent zonder uitlaatemissie van broeikasgassen, verontreinigende gassen en deeltjes

Rapporteren

% Uitstootvrij vervoer

Artikel opnemen in contract

Opdrachtnemer rapporteert jaarlijks aan Opdrachtgever over het percentage uitstootvrije vervoers- en transportbewegingen die gedaan zijn in de voorgaande 12 maanden ten behoeve van de uitvoering van de Overeenkomst. Uitstootvrij betekent zonder uitlaatemissie van broeikasgassen, verontreinigende gassen en deeltjes. Openbaar vervoer wordt ook gezien als Uitstootvrij

Rapporteren

% Uitstootvrije (mobiele) werktuigen en (stationaire) machines

Artikel opnemen in contract

Opdrachtnemer rapporteert jaarlijks aan Opdrachtgever over het percentage uitstootvrije (mobiele) werktuigen en (stationaire) machines die in de voorgaande 12 maanden ingezet zijn ten behoeve van de uitvoering van de Overeenkomst. Uitstootvrij betekent zonder uitlaatemissie van broeikasgassen, verontreinigende gassen en deeltjes

Rapportageverplichtingen per duurzaamheidsdoelstelling

CO2-neutraal

Beschrijving

De som van de scope 1, 2 en 3 uitstoot van de dienst/werk/ levering conform de SKAO methode

Beschrijving

De CO2 compensatie conform een Golden standard, Voluntary Carbon Standard, Stichting Nationale Koolstofmarkt of gelijkwaardig certificaat

Beschrijving

CO2-uitstoot – CO2-compensaties

Rapporteren

CO2(eq.)-uitstoot in tonnen

Artikel opnemen in contract

Opdrachtnemer rapporteert jaarlijks aan Opdrachtgever over de CO2 (eq.)-uitstoot van de voorgaande 12 maanden, die het gevolg is van de uitvoering van de Overeenkomst, in tonnen. De te rapporteren CO2(eq.)-uitstoot is opgebouwd uit minimaal scope 1, 2 en indien mogelijk scope 3 conform het GHG-protocol

Rapporteren

CO2(eq.)-compensatie in tonnen

Artikel opnemen in contract

Opdrachtnemer rapporteert jaarlijks aan Opdrachtgever over de CO2 (eq.)-compensatie van de voorgaande 12 maanden, die Opdrachtnemer heeft gerealiseerd in relatie tot de Overeenkomst, in tonnen

Rapporteren

Netto CO2-resultaat in tonnen

Artikel opnemen in contract

Opdrachtnemer rapporteert jaarlijks aan Opdrachtgever over het netto CO2-resultaat, van de voorgaande 12 maanden, van de Overeenkomst in tonnen

Rapportageverplichtingen per duurzaamheidsdoelstelling

Circulariteit

Beschrijving

Impact

Narrow the loop:

minder grondstoffen gebruiken door van producten af te zien (refuse), producten te delen (rethink) of ze efficiënter te fabriceren (reduce)

Beschrijving

Impact

Slow the loop:

het langer en intensiever gebruiken van producten en onderdelen door hergebruik (reuse) en reparatie (repair en remanufacturing); dit vertraagt de vraag naar nieuwe grondstoffen. Daarnaast omvat dit ook levensduur verlengende maatregelen

Beschrijving

Impact

Close the loop:

het sluiten van de kringloop door recycling van materialen, zodat er minder afval wordt verbrand of gestort én minder nieuwe grondstoffen nodig zijn

Beschrijving

Impact

Substitutie

van eindige grondstoffen door hernieuwbare grondstoffen (zoals biograndstoffen) of alternatieve primaire grondstoffen met minder milieudruk

Rapporteren

Absolute hoeveelheid ingekochte grondstof (input in tonnen)

Artikel opnemen in contract

Opdrachtnemer rapporteert jaarlijks aan Opdrachtgever over de, ten behoeve van de uitvoering van de Overeenkomst, ingekochte hoeveelheid grondstoffen in tonnen. Het gaat dan om de ingekochte grondstoffen van de voorgaande 12 maanden

Rapporteren

Einde levensduur product¹⁶

Artikel opnemen in contract

Opdrachtnemer rapporteert jaarlijks aan Opdrachtgever over het percentage gerealiseerde levensduur ten opzichte van de verwachte levensduur van de producten, die ingezet zijn ten behoeve van de uitvoering van de Overeenkomst en die in de voorgaande 12 maanden zijn afgeschreven

Rapporteren

% massa hergebruikte grondstoffen na einde levensduur van product (excl. recover) ten opzichte van totale afvalstroom

Artikel opnemen in contract

Opdrachtnemer rapporteert jaarlijks aan Opdrachtgever over het percentage hergebruikte grondstoffen (exclusief recover) ten opzichte van de totale afvalstroom van de producten, van producten die ingezet zijn ten behoeve van de uitvoering van de Overeenkomst en die in de voorgaande 12 maanden zijn afgeschreven

Rapporteren

% massa secundair of biobased grondstofgebruik ten opzichte van totale massa

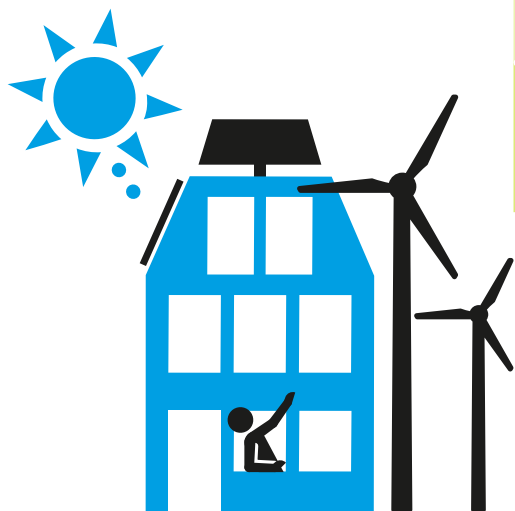
Artikel opnemen in contract

Opdrachtnemer rapporteert jaarlijks aan Opdrachtgever over het percentage secundair of biobased grondstofgebruik ten opzichte van de totale massa van de in de voorgaande 12 maanden ingezette producten ten behoeve van de Overeenkomst

4.3.2 KPI's per duurzaamheidsdoelstelling

Binnen de gemeente willen we uniformiteit in de monitoring van de duurzaamheidsdoelstellingen. Hieronder zie je een overzicht met voorbeelden van de verschillende KPI's die je per doelstelling kunt uitvragen. Neem dit waar relevant op in je contract en maak ze project specifiek waar nodig. De KPI's hangen samen met de rapportageverplichtingen uit [paragraaf 4.3.1](#), zorg er dus voor dat je per doelstelling zowel de rapportageverplichting als de KPI meeneemt in het contract.

Het is belangrijk om na een jaar looptijd van het contract een nulmeting uit te voeren zodat de KPI's goed gemonitord kunnen worden.

KPI's per duurzaamheidsdoelstelling

Maximaal energiezuinig

Beschrijving

Energieverbruik en opwek van de geleverde dienst/werk/levering

KPI('s)

% verminderde energieverbruik ten opzichte van het voorafgaande jaar

Jaarlijks is er een dalend percentage waar te nemen van minimaal x %

Hoe toepassen?

Project specifiek maken

Beschrijving

Duurzame energie

KPI('s)

% duurzame energieverbruik ten opzichte van het voorafgaande jaar

Jaarlijks is er een stijgend percentage waar te nemen van minimaal x %

Hoe toepassen?

Project specifiek maken

KPI's per duurzaamheidsdoelstelling

Uitstootvrij

Beschrijving

Uitstootvrij betekent zonder uitlaatemissie van broeikasgassen, verontreinigende gassen en deeltjes

KPI('s)

% uitstootvrij vervoer

In de jaren leidend tot 2025 is er jaarlijks een stijgend percentage waar te nemen van minimaal x %

KPI('s)

Per 1 januari 2025 dienen alle vervoers- en transportbewegingen ten behoeve van de uitvoering van de Overeenkomst uitstootvrij te zijn. Uitstootvrij betekent zonder uitlaatemissie van broeikasgassen, verontreinigende gassen en deeltjes. Dit geldt voor de voertuigcategorieën M1, M2, M3, N1 en N2. Openbaar vervoer wordt ook gezien als Uitstootvrij. (a)

Indien (mobiele) werktuigen en/of stationaire machines worden ingezet

Per 1 januari 2025 dienen (mobiele) werktuigen en (stationaire) machines die ten behoeve van de uitvoering van de Overeenkomst worden ingezet uitstootvrij te zijn. Uitstootvrij betekent zonder uitlaatemissie van broeikasgassen, verontreinigende gassen en deeltjes

Dit geldt voor de machinecategorieën Mini (<19kW) en Klein (19-56kW). Middel en Groot dienen ook Uitstootvrij te zijn, mits technisch en economisch mogelijk. (b)

Hoe toepassen?

Project specifiek maken

Hoe toepassen?

(a) Eis altijd opnemen, behalve indien er al een ambitieuzere KPI/ contractafpraak is

(b) Opnemen indien (mobiele) werktuigen en/ of (stationaire) machines worden ingezet en dit mogelijk is in de markt (apparaten zijn beschikbaar)

KPI's per duurzaamheidsdoelstelling

CO2-neutraal

<p>Beschrijving</p> <p>Scope 1, 2 en 3 uitstoot van de dienst/werk/levering conform de SKAO methode</p>	<p>Beschrijving</p> <p>CO2-uitstoot – CO2-compensatie</p>
<p>KPI('s)</p> <p>% vermeden en/of gecompenseerde CO2(eq.)-uitstoot ten opzichte van het voorafgaande jaar</p> <p>Jaarlijks is er een stijgend percentage waar te nemen van minimaal x %</p>	<p>KPI('s)</p> <p>In 2030 is het netto CO2-resultaat 0. 100% van de CO2-uitstoot is dus vermeden en/of gecompenseerd</p>
<p>Hoe toepassen?</p> <p>Project specifiek maken</p>	<p>Hoe toepassen?</p> <p>Altijd opnemen, behalve indien er al een ambitieuzere KPI / contractafsprake is</p>

Circulariteit

<p>Beschrijving</p> <p> Impact <i>Narrow the loop:</i> minder grondstoffen gebruiken door van producten af te zien (refuse), producten te delen (rethink) of ze efficiënter te fabriceren (reduce)</p>	<p>Beschrijving</p> <p> Impact <i>Close the loop:</i> Het sluiten van de kringloop door recycling van materialen, zodat er minder afval wordt verbrand of gestort én minder nieuwe grondstoffen nodig zijn</p>	<p>Beschrijving</p> <p> Impact <i>Substitutie:</i> Van eindige grondstoffen door hernieuwbare grondstoffen (zoals biograndstoffen) of alternatieve primaire grondstoffen met minder milieudruk</p>
<p>KPI('s)</p> <p>x % vermindering grondstoffengebruik ten opzichte van het voorafgaande jaar</p>	<p>KPI('s)</p> <p>Minimaal x % massa hergebruikte grondstoffen na einde levensduur van product (excl. recover) ten opzichte van totale afvalstroom</p> <p>Doel: 100% in 2030</p>	<p>KPI('s)</p> <p>Minimaal x % massa secundair of biobased grondstofgebruik ten opzichte van totale massa</p> <p>Doel: 100% in 2030</p>
<p>Hoe toepassen?</p> <p>Project specifiek maken</p>	<p>Hoe toepassen?</p> <p>Project specifiek maken</p>	<p>Hoe toepassen?</p> <p>Project specifiek maken</p>

4.3.3 Monitoring

Heb je een duurzame uitvraag gedaan en staan er duurzame KPI's in het contract? Dan is het van belang om goed aan de slag te gaan met de monitoring van deze KPI's. De contractmanager neemt de monitoring van het contract op zich. Hoe specifieker de KPI's hoe beter de contractmanager hierop kan sturen.

Belangrijk is dat de lessen van het huidige contract geborgd worden en worden meegenomen naar het volgende contract.

Ben je contractmanager en heb je hulp nodig met de monitoring van duurzaamheid? Neem gerust contact op met TDO of de Vakgroep Duurzaamheid, Circulariteit & Schone Lucht.

De 5 duurzame inkoopdoelstellingen van Amsterdam

1 Maximaal
energiezuinig

2 Uitstootvrij

3 CO2-neutraal

4 Circulair

5 Klimaat-
adaptie Colofon

Eindnoten

1 Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen – Rijksoverheid 2022

2 Uitvoeringsagenda Duurzame Organisatie 2020 – 2030, vastgesteld 2020

3 Inkopen met Invloed

4 Maximaal energiezuinig

Doel: Verminderen van elektriciteitsgebruik.

- Energieverbruik voorkomen waar mogelijk.
- Maximale inzet op energiezuinige apparatuur.

Deze doelstelling is met name van toepassing op een levering of werk.

De maximale energiereductie betreft het netto energieresultaat (kWh) binnen de scope van de geleverde dienst. Het gaat dus ook om de opwek en het gebruik van duurzame energie. Doel duurzame energie: In 2030 gebruikt de gemeentelijke organisatie 35% minder energie en is 100% van alle Amsterdamse opgewekte en gebruikte energie duurzaam.

Denk hierbij bijvoorbeeld aan de volgende uitstootbronnen: alle apparatuur die elektriciteit gebruikt binnen de scope van de opdracht. Plus eventueel datacenters indien het een softwarepakket is.

5 Uitstootvrij

Doel: het verbeteren van de luchtkwaliteit van de stad door het verminderen van emissies van NOx, PM. Afgeleide doelstellingen:

- 100% uitstootvrije leveringen, werken en diensten per 2025.
- (mobiele) Werktuigen (e.g. kranen/graafmachines) en (stationaire) machines in 2025 uitstootvrij voor zover de stand van techniek dat toelaat.

Een levering, dienst of werk wordt als uitstootvrij gezien als er geen uitlaatemissies van broeikasgassen, verontreinigende gassen en deeltjes vrijkomen bij het gebruik van voertuigen, (stationaire) machines of (mobiele) werktuigen.

In praktijk zijn dit batterij-elektrisch of (groene of blauwe) waterstof aan-gedreven motoren. Openbaar vervoer wordt ook gezien als uitstootvrij.

Denk hierbij bijvoorbeeld aan de volgende uitstootbronnen: Alle vervoerbewegingen van mensen en goederen met uitlaatemissies. Alle machines met uitlaatemissies.

6 CO2-neutraal

Doel: 100% CO2-neutrale inkoop in 2030

CO2 neutraal betekent dat broeikasgassen zijn vermeden of gecompenseerd.

- Een dienst is CO2-neutraal als minimaal scopes 1 en 2 zoals gedefinieerd in de CO2-Prestatieladder van Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO), bekend zijn en vermeden of gecompenseerd zijn waar nodig.
- Een levering of werk is CO2-neutraal als de hoeveelheid relevante broeikasgassen in CO2-equivalenten is bepaald volgens methodiek van SKAO, en vermeden of gecompenseerd waar nodig. Het gaat om de netto uitstoot (ton CO2(eq.)) van de volledige levenscyclus vanaf de start Productiefase tot en met de Hergebruikfase.

Denk hierbij bijvoorbeeld aan de volgende uitstootbronnen:

- Scope 1: directe verbranding van fossiele brandstoffen
Scope 2: indirecte verbranding door elektriciteitsgebruik
Scope 3: de uitstoot van de productieprocessen van alle ingekochte materialen etc.

7 Circulair

Doel: 10% circulaire inkoop in 2022, 50% in 2025 en 100% in 2030.

Een levering, dienst of werk is circulair als het leidt tot minimale toepassing van nieuwe materialen (en fossiele energie), zowel in het ontwerp- en productieproces als bij het gebruik van de diensten, producten en werken. Een levering of werk wordt ook als circulair gezien als het maximaal inzet op een lange levensduur en hoogwaardige herbruikbaarheid van het product of de materialen.

Denk hierbij bijvoorbeeld aan de volgende uitstootbronnen: het mijnen en dus uitputten van primaire grondstoffen en het creëren van afval.

8 Klimaatadaptatie

Doel: Hitte-, droogte-, regen- en overstromingsbestendig in 2050

Een dienst, levering of werk draagt bij aan een klimaatbestendige stad wanneer

- het bijdraagt aan de ambitie om 60 mm regenwater per uur te kunnen verwerken zonder dat er schade ontstaat aan huizen en vitale infrastructuur;
- het zorgt voor hittestreepreductie door bijvoorbeeld schaduwvorming of ander materiaalgebruik;

- het zorgt voor extra hemelwaterinfiltratie om het grondwater bij droogteknelpunten in de stad aan te vullen door bijvoorbeeld het toevoegen van extra groen in een binnentuin.

Door klimaatverandering is er een toenemende kans op onder andere:

- lange droge periodes
- intense regenbuien
- overstromingen en
- extreme hitte

Het is daarom van belang dat we door klimaatadaptatie de stad klimaatbestendig maken.

9 Single use plastic

- Van toepassing op diensten, leveringen en werken waarbij (mogelijk) kunststofproducten voor eenmalig gebruik worden gebruikt

Bij inkooptrajecten waarbij (mogelijk) single use plastics worden ingekocht, dient de volgende eis te worden opgenomen: Kunststofproducten voor eenmalig gebruik zijn uitgesloten, behalve als aangetoond kan worden dat er (nog) geen alternatieven beschikbaar zijn.

Mogelijke financiële consequenties moeten tijdens een eventuele marktconsultatie en het opstellen van de inkoopstrategie zichtbaar en bespreekbaar worden gemaakt.

Zie de motie [hier](#).

Is er mogelijk sprake van single use plastic in jouw traject? Laat je dan ook adviseren door een jurist, er is inmiddels meerdere wetgeving hierover.

10 Right to repair

- Van toepassing op alle gebruiksartikelen voor gemeentelijk gebruik

Bij inkooptrajecten van gebruiksartikelen dient (indien dit haalbaar en wenselijk is) in het contract een right to repair te worden opgenomen. Hierdoor is het recht van de gemeente om het product te laten repareren door de opdrachtnemer geborgd.

Haalbaar en wenselijk?

In de voorbereiding van de aanbesteding dient er gecontroleerd te worden of het recht op reparatie haalbaar en wenselijk is. De beantwoording van dit afwegingskader wordt meegenomen in de inkoopstrategie.

Zie de motie [hier](#).

11 Actieplan groene ICT

- Van toepassing op ICT-trajecten
- Bij ICT-inkooptrajecten kijken we kritisch naar de groene bedrijfsstrategie van de ICT-leveranciers. Hebben zij voldoende aandacht voor bijvoorbeeld circulariteit, conflictvrije grondstoffen en groene stroom. In een aanbesteding wordt o.a. aan
- inschrijvers gevraagd op welke wijze inschrijver haar eigen organisatie duurzaam heeft ingericht;
- de aangeboden dienstverlening duurzaam is; inschrijver toegevoegde waarde biedt aan de verduurzaming van de gemeentelijke organisatie;
- maatschappelijke impact wordt gecreëerd door het strategisch partnerschap.

Zie de motie [hier](#).

12 Duurzaam vervoer

- Van toepassing op vervoersdiensten
- Bij inkooptrajecten binnen vervoersdiensten wordt:
- Taxivervoer altijd emissievrij ingekocht.
- Bij iedere (her)aanbesteding de markt geconsulteerd om te verkennen wat de mogelijkheden zijn tot uitstootvrijvervoer. Het streven is om bij iedere gemeentelijke (her) aanbesteding - waarbij vervoer een onderdeel van de aanbesteding - de CO2-uitstoot en de vervoersbewegingen te minimaliseren.
- Ten aanzien van het eigen wagenpark bij aankoop of inhuur van voertuigen onder 3,5 ton (zoals personenauto's en kleine bestelwagens) gekozen voor voertuigen met een elektromotor. Indien dit voor zwaardere voertuigen (nog) niet mogelijk is, kiezen we de schoonste variant.

Zie de motie [hier](#).

13 Vervoers-/transportbewegingen

Toelichting

Alle vervoers- en transportbewegingen ten behoeve van de uitvoering van de overeenkomst dienen per 2025 uitstootvrij te zijn

Voorbeelden

- Vervoersbewegingen van inhuurkrachten
- Taxivervoer gemeentepersoneel
- Transportbewegingen van catering/schoonmaak et cetera
- Aanvoer van materiaal naar de bouwplaats\

Ambitieniveau 1

Zero emissie vervoer vanaf 2025

Opnemen als eis:

Per 1 januari 2025 dienen alle vervoers- en transportbewegingen ten behoeve van de uitvoering van de Overeenkomst uitstootvrij te zijn. Uitstootvrij betekent zonder uitlaatmissie van broeikasgassen, verontreinigende gassen en deeltjes. Dit

geldt voor de voertuigcategorieën M1, M2, M3, N1 en N2.

Openbaar vervoer wordt ook gezien als Uitstootvrij

Voorbeelden

- Extra stimulans voor zero emissie vervoer vanaf 2025
- Contractmanagement op zero emissie is duidelijk: vanaf 2025 alles zero emissie
- Nadelen:
- Geen extra stimulans op zero emissie in de periode tot 2025
- Alleen toepasbaar voor overeenkomsten met een einde looptijd na 1-1-2025

Ambitieniveau 2

Waarderen van het versneld zero emissie transporteren als gunningscriterium. De eis van ambitieniveau 1 wordt ook opgenomen

Hoe eerder 100% zero emissie, hoe hoger de waardering

Voorbeeld gunningscriterium:

Alle in te zetten voertuigen (die vallen onder voertuigcategorieën M1, M2, M3, N1 en N2) ten behoeve van de uitvoering van de opdracht (dit is inclusief de voertuigen die eventuele onderaannemers inzetten), zijn per 2025 (aanpassen bij ambitieuzere doelstelling) zero-emissievoertuigen. Openbaar vervoer wordt ook gezien als Uitstootvrij

Beoordeling:

Hoe eerder Inschrijver alle in te zetten voertuigen volledig uitstootvrij kan realiseren, hoe hoger de score

2022 (per direct) 100%

1 januari 2023 75%

1 januari 2024 50%

1 januari 2025 0%

Voordelen

- Stimulans voor zero emissie vervoer
 - Weinig weerstand van marktpartijen te verwachten, een gunningscriterium is geen eis
 - Ervaring met dit gunningscriterium binnen de gemeente
- Nadelen
- In bepaalde markten mogelijk weinig onderscheidend vermogen

Ambitieniveau 3

Zero emissie vervoer vanaf start contract als eis

Opnemen als eis:

Alle vervoers- en transportbewegingen ten behoeve van uitvoering van de Overeenkomst dienen uitstootvrij te zijn. Uitstootvrij betekent zonder uitlaatmissie van broeikasgassen, verontreinigende gassen en deeltjes. Dit geldt voor de voertuigcategorieën M1, M2, M3, N1 en N2. Openbaar vervoer wordt ook gezien als Uitstootvrij

Voordelen

- Maximale stimulans voor zero emissie vervoer

- Heldere en goed controleerbare afspraak over zero emissie vervoer
- Spill-over te verwachten, dat ook afleverlocaties van derden in Amsterdam vanaf start contract zero emissie beleverd worden

Nadelen

- Kan leiden tot een disproportionele eis indien het wordt toeast in een markt die er nog niet klaar voor is
- Kans op hogere prijsaanbieding vanwege investering in zero emissie voertuigen of in een zero emissie dienstverlener

Indicatoren

% uitstootvrije wagenpark

Mogelijke bewijsmiddelen

- Specificaties omtrent de in te zetten voertuigen. Een orderbevestiging van een nieuw aangeschaft, maar nog niet geleverd voertuig, volstaat ook
- Iets gelijkwaardigs

14 Afhankelijk van de functie kan ook gedacht worden aan hoe de in te zette kracht de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente Amsterdam meeneemt in de uitvoering van diens werkzaamheden.

15 Je kunt dit opvragen bij de Vakgroep Duurzaamheid, Circulariteit & Schone Lucht.

16 Toevoegen indien er afspraken gemaakt zijn over de levensduur.

Duurzaam inkopen voor Amsterdam
Versie 01, september 2022

Gemeente Amsterdam | Concern Inkoop
Amstel 1 | Postbus 202
1000AE Amsterdam
@ duurzaaminkopen@amsterdam.nl
T 14020

